

ACC. N:R M. 14137: 1-25

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Bernt Svensson, Ekeröd, 154, Glimåkra
 Härad: Ö Gäringe Berättare: " "
 Socken: Glimåkra Berättarens yrke: snickaremästare
 Uppteckningsår: 1956 Född år 1894 i Ekeröd, Glimåkra sn.

Barnets vård och uppfostran under för-
skoleåldern. s. 1-25.

LUF 98

(foton i sid. 8a och sid. 22-25)

Barnets vård och uppföstran
Småbarn, skolbarn samt lärobarn, var
der vanliga benämningar i dessa trakter
och detta gäller i huvudsak småbrukarna.
Torpars samt backstugurittarnas barn
i bärgen från 1900-talet.
I regel var det modern som hade
uppsikt över barnen, men om det fanns
äldre barn eller någon äldre person
i hemmet, kunde dessa ofta handla om
barnet så långt de kunde klara av det.
För det är en flicka från 10-11 år så fick
der ofta plats i ett mera välutrustat
hörn, som barnvagn och var det en pojke,
fick han ofta plats som vaktvagn
under sängarna. Inomhus fingo barnen
klara sig själva, så snart de kunde
krypa omkring från golvet, antingen

ACC. N:R M. 14137:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2.

Tills de började gråta, eller också tills de
sammade i ett barn, då de tagas upp och
lädes i vaggan. Gummädrarna jingla
även på sammaren så de vara uti för
arbete taga barnet med sig ut för äber
och äng, samt bädda ner det på en
platt. Där modern baddar överiskt
änst det från sitt arbete. Gule, lagra eller
ambalkning samt bytla har jag mig inte
bekant. Utte jingla barnen vistar så
snart de kunde gå och blara sig förut
att någon hadde tillsyn över dem
och värdet tillät dem att vara uti.
Utter tillsyn släpptas de inte uti färran
de vara 4 a 5 år. I en del hem var det
så strängt att barnen jingla inte gå
någonstans utan att fråga om lov
ända tills de kommit uti. Men det

narisrade gånghar mycket inom de
olika hemmen. Inom de flesta hemmen
haddes inte hvar sin några särskilda
paddringar, utan fingo helt enkelt
rätta sig efter föräldrarnas vilja.
Men det var naturligtvis olika uppfattningar
även i dessa saker. Men till exempel hvarst
inte ville äta av den mat som han på
barket så blev det i regel, gå igen
barket och närstå till du blir hungrig,
Eldre om det inte ville lyda, du vet
nu björkriset finns i bakk jag kanske
främsta det, (björkris fanns nästan alltid
till hands.) Tilltalardon var i regel
Far och Mor Torglar och Marger samt till
andra fruar och deras namn.
Om hushållslyggen fanns nästan inget i
dena hem en klapp på kinden var

nästan allt och var nämligen ardet då och då.
Barnen skulle hålla sig i närheten av
föräldrarna och helst hålla Tor eller Mar
i handen eller i spalen. (Därpå blev det
många Margrisar som inte någonsin
lägga Mar, ifallor förrän de kommit urat)
Dessa regler presenterades i den form det de
vara så stora att de kunde gärdas igen
Tor eller Mar. Pojkarna skulle lyfta på
mössan och backa sig rikligt vacker
som det heter. Flickorna skulle nysa rikligt
djupt. Någon kramning till föräldrarna
måga. eller knänt var det inte någon
Tor barnen komma bort eller någon
som i deras hem. Sjunga barnen vara
snälla och sitta i någon vrid och vara
lysta och inte lägga sig i de äldres
prat.

Förbud och hotelser förskam nästan jämt
till sig. Får barnen anner säga bråsen
marig, marig. Räck inte ut tungan för
då skiter fåglarna på den. Hårna inte
gäben för då blöder hans tunga så
han kan inte gäla mer. Lyft inte på
källarluckan för då drar källargubben
mer dig. Rör inte vid stelen för då
pisser den i sängen. Gå inte för
nära heumen för då tar brunngubben
dig. Gå inte ut i korgen för då hammar
skannan och tar dig. Räck inte lång
näsa för då blir din näsa lika lång
som du gör den. Går inte hit och dit för
då hammar rotaren eller rackaren och
tar dig om det var en flicka men om
det är en pojke eller gillar (kastar) dig
(Tataren eller Rackaren var i de flesta

fäddes i samma perian. Räckaren beaktades
allt iortars handpud och anläggsläpfr som
in i sinne iortli person)

Sonplattorna var beaktade för sin star
beaktade karan var. Har brukade hand den
minsta i in iort eller i naggan. beaktad
iortgen. För den närt minsta, annars
2 i nagg beaktad men det beaktade att
det kunde bli beaktad 3 och 4 i samma
beaktad men det lita den. 2 i nagg
ändan av iortgen med fädderna mot
varandra (slappfäddes) fädder och
fädder i samma iort till beaktad
in 9 a 10 är gamla.

Placeringen med beaktad kunde variera
gammal iort beaktad för olika ställen,
men i regel satt för i beaktad med
beaktad och beaktad om så att

bräckt blev uppehåret, när rätt
alltid närmast bänkådrören med
den minsta antingen i knät eller vid
sidan om och de andra alltså...

de vara stora nog att klara sig själva
i de flesta hemmen. Järkarna
någon sorts handtverk och de håller
går ut familjen till borta vid spisen
(kakelugnarvärm) och där hålla
än en barren till, men om de vara
stora att de går i skolan, då
håller de till vid matbordet (där
en lampa hängde i taket över bordet)
för att läsa på sina böcker.

Det var sällan att barnen i dessa
hem hade något de kunde kalla
sitt eget, utan någon liten
prydnadssak som stod på hyllan eller

något skär, och det fingo de inte
hava i vardagslag att titta uttåka
med.

Fälsdräkt. Spädbarnsutstyrelse (svärd)
blåa och mantel användes tills barnen
vara 8 & 10 månader, och lyfte sedan
ut mot klänning lika på gamla och
flickor. (Se kartet från Håggryda) se sid. 8a!
det är en pyggar modern håller på
armen. En utplaggat kallas helt enkelt
klänning med knäppning i ryggen
med knappar. Denna sorts dräkt
användes till barnen var 2 & 3 år gamla,
lika som en som vintre. Men på
vintern användes även yttertröja
av kammarst ylle garn såväl för
pyggar som flickor. Flickorna använde
färskläden med olika tillfäcken, men

M. 14137: 8a.

Landskap: Skåne Berättare: upptecknaren
Härad: Östra Göinge Berättarens yrke: snickarmästare
Socken: Glimåkra Berättarens adress: Ekeröd, Glimåkra
Uppteckningsår: 1956 Född år 1894 i " " av.
Upptecknare: Bernt Gunnar Ekeröd 154, Glimåkra

Familjen Sven Hansson
i Hångryda. Barnet
som Bingla håller på
armen är en pojke. Sam-
ma kläddes för pojkar
och flickor till 2-3 år.

Fotat fr. år 1905 el.
1906 (mög. salomas)

inte pojkarna redan de bytt ut
blådnngen mot blus eller rock och byxor.
Färdnaden för barn genomgått inga större
förändringar på de första 25 åren in
på 1900-talet. Jag räknar här några kort
tagna av understeknad på 20-talet.

För pojkaras del användes ett löst
färhänge under västen vilket låg
tätt till omkring halven. Lita färhänge
var av tjockt tyg och brodat i olika
färger, redan omkring 1905 o 1910 användes
ellaisolkrage på en cm bred på
lita färhänge.

Skor och strumpor bäggade barnen
använda så snart de lämnat möbet
färdt skor av tyg, men senare
skor av groft läder som skomakaren
sydde efter mått. Strumporna vara

om frampumpat yllergarn färd i
länga att de räcker ett gott stycke
även kväna och hundna med ett
slutat yllband anslår kväna
isär med ett väst band yttre
i strumpor och knäppt med en knapp
fast i nästen.

Pojkarna hade såltan något yllergarn
utan den ordinarie tråden men flickarna
hade en slät kappa på sig då det var
kallt. (Jag får anmärka att skodon
i vardagslag var alltid svart än
tråskar) Flickarna hade i de flerta
fallen håret låst, men om det var långt
var det slutat, men pojkarna var
kortklippta i hela huvudet.

Tharta och Linde bytte i regel var
annan vecka men kallade och

yllsträva jingva. sitta på i månader.
I de flesta familjer fanns det 2 onlag
kläder in i ändagskattyn, som inte
sist användas utan då de skulle gå
bort någon gång, in i vardagskattyn
någon sist lagas om knäarna
redan barnet lagt i. Lagade kläder
och lagade strumpor var in vanlig
färdteckne i dessa hem, på den tiden.
Någon vidare anordning i klädesdräkten
för barnen blev det inte förrän bort
på 30 talet, jag räknar några bort
på barn vilka taga på kläder av 20 talet
samt att som tagits 1905 till 1906.

Ullarna i själva jingva barnen göra
med barnet så fort de kunde hålla in
sked och en brödlitel i handen.
Jag för kanon närmare att då det gällde

spädbarn i stället för den krästmapp som
gammi som barn har nu, finga de i stället
en sockerbit invidad i en trasa och gärdin
eller annat tunt tyg, att suga på.
Måltider. I vardagslag äta barnen samt
med de vuxna, men vid bjudningar finga
barnen vänta tills de äldre tagit för sig.
Brukligt var det inte att småbarn stada
och äta, men många gånger kunde det hända
på det det inte fanns något att sitta på.
Barnen använde en liten harnsked samt
en koppållbar kniv samt fingrarna.
I den flesta familjen skulle det vara tydligt
vid bordet. Då finga de ha en särskild
sallad som de sitta på i stället för bordet innan
måltiden var slut. I vardagslag finga
barnen mat så de äldre äta, men de
finga smörgåsar eller plattor som de vill ha
då de begärde det. Men vid festliga tillfällen
finga barnen vänta tills de äldre ätit.

Barnen fingo samma sorts mat som
de äldre. Det fick heller inte lämnas något
hvar för sig till köket. De fingo hålla till godo
med den mat som lyddes, ty det fanns inget
röd till något annat.

Det lärts både till och från maten.

Till maten guld nålvingar mat och dryck om
från tack gode gud för mat och dryck om.

Tack till föräldrarna för mat och dryck
färkam inte så ofta. (Här får jag påpeka att
det varirade ganska mycket i de olika hemmen)
Det färdkam sållan att det lagades särskild
mat åt barnen. Speciellt barnmat var ju
annars äggvår, rågmjölgröt med sirap samt
potatismat. Står det dryck ut i måbarn
har nog inte färdkammit något annat
i dessa trakter inför detta sekel 1900.

Men kaffe med mycket mjölk i, men
att märka kaffet var i många fall kokt
på kaffaria eller torbat deg av rågmjöl.
Såtrakt färdkam k barnen på 1900-talet
3-4 gånger om året och det var då det var

marknad i Glimväkta i April och Oktober
samt då gårdshärbordelserna. Här på vår tiden
eller på hästen mat gulliden och det var det
bruna bränt sockret samt pepparmynta.
Härnätter. Men något inre härpade
handedarna att ge skanderna en röst härda
nåstann osmältbara härnätter kom till barnen.
Så hadda vi den bruna sockerirapen
denna tillramman med skummin den
ut stora långa maskar ur nager- för
barnen men var samtidigt en lækkerhet.
Tid kalas mynta alltid några kakor eller
annat gott i fickduken, kom till barnen.
(Fickduken användes alltid även vid bär
av fisk och andra saker ty pepparmynta kom
inte) Flyggen. Den dagliga tvättningen bestod
i att tvätta ansikten och händerna om morgnarna.
det var berättat på barnantalet om modern
kunde mest att tvätta barnens fingrar
klara an detta så gott sig göra lät.

Någon järnbyggare Tandnård som
intä. Då Tanderna lärde lanna på barnen
var det till att hämta och vräcka frädem
tills de vara så låra att man kunde lägga
in marna och trädan dem, så var det någon
äldre person som drag i träden tills tanden
gick ut. Samt då det var hål i tanden så
att det verkta var det att stoppa in allt
mjöligt som kunde fräta sånder tanden som
kunde man bryta ut hit för hit.

Farmhad förkam sållo som mer än till
gul. Då bars det in en stärr träbalja
som fylldes med vatten, samt en stärr
gryta som ställdes i fogen för att värma
vattnen i, och som sållo detta i halgan, så fingen
barnen bada först, sedan sou o mar
i samma vatten. (Detta vatten fick blivas
i träspannar från brunnen som kunde
ligga en 50 meter från hus och ibland
ändå längre borta.)

Håret tvättades i gummigt vatten
 och med en tät meningskam dragas
 lusen fram. och dräptes med ^{liten} någeln
 mot kammen så var det att hålla på till
 lusen tog slut, och en härja pöngst
 när den kam igen. Var det fräga om
 löss i kläderna så antingen harktes kläderna
 eller också städades ungdomen öfver så att det
 var riktigt varm sedan slappades kläderna
 in i ungdomen. Om sommaren badade
 både stora och små kallbad i bäckar
 sår och spår. Om inte barnet lät sig
 att säga ifrån innan det fylld 2 år då var
 det något fel på barnet. Innan de var
 så stora att de kunde gå ut och göra sina
 behårgårder de drö i en stor slat med
 hål i ritnen samt ett kärl i under inne
 i köket eller vardagsrummet.
 När barnet var riktigt varmt på pannen
 och oflämmande ville ligga då var barnet
 sjuk och om det låg tillamman med något
 annat barn så tog modern det till sig i sin
 säng.

Om harnet slagit sig lads stäl
på det ämna stället. Det vill säga att man
tag en kniv eller dylikt där det fanns stäl
tråk fram och ut över det ämna stället
några gånger och så trästade harnet att
nu går det snart över.

Barnen vara inte bortskända med lekaker
då det inte fanns varken lekaker eller pussar
att håpa på. Inomhus på vintern var det
huvudsakligen att gå tag i så stora barkblitar
av fur som möjligt. Ty där kunde skäras
ut allt möjligt som liknade olika sorters
djur. Rävspelt dansövern på den tiden
med nättar kunde barnen lärdriva mycket
tid dels genom gissning, hur många, vadda eller
jämföra min så traskar till skog vilket träd
vilat den under. Inomhus spelt en bräda

en rund ring en vitar att snurra runt
och sätta nättar vid varje ruffra. Samt
nät-murran & den tiden en gunga. En pinner
med stopp i övre ändan en nat med 3 hål
uti en spaltas i nedre ändan till balans samt
att snurra kullet i pinnen och brädd ut

genom hållet på mitten av näsen
och när man drag i snärt snurrade
fjinner och potatisen. Man kunde också
säga en mycket tunn skiva av en rund
trådet borra två hål i denna O draga
ett snärt genom hålen och linda samman
ändarna sedan man snurrat runt några
varv och drag hårt i snärt gick tråden
som ett rundbåg. Så var det på samman
att göra visselpipor, armbarst, pilbågar.
hade man verktyg var det att göra
en liten bärre med två hjul så var det
att bygga vägar i vägar sandgräv.
Trilla Trilla var en lek för skolbarnen.
Slä Trä. Där ställdes två rader verktyg
mitt emot varandra med 3-4 meter
mellanrum där var hundra, hundra
och knucklar, så tog de varitt lagam stark
med trä och kastade varsin gång på att
en som som kunde slå an kull mest.
En mycket antykt lek för både gossar
och flickor var att samla bollar av

gran och fur samt olika sorters lilar
av glas, sten och lerkärl, gärdar in inhägnad
av sten och loka lada gärdar med kottar
och skärvar samt olika sorters djur. För
härjade under, till som varna smure
lunnar vilka såldes för 5 är styck av prisma
samt gunga anbring i byggnad och såldes sm.
För denna tid ända till 1904 & 1905 från knopp
i bak i dessa hem utan bilst och partellan
samt salmboken av tidningar eller blad
halvveckorplaga med brosigu blad.
om där från äldre sysslar några skallviken.
A. B. E. bakem var i regel den första bakem
min barnen fick och den var intressant för
tuppen, skall, för om man läste den
klitigt, kunde det hända att tuppen
gri natten skit i ett eller två år.
Sagar var det sållo man hörde om några
vissa som ditte Herin Gärde samt Lasse,
Lasse liten.

Dessa minnen vara lärda utantill
ly några saga eller misshäcker som inte
i hemmet. I mitt barns minnen inbunden
tidning som bette barnens när de inte
bak som som förmåtan de förut nämnda ända
till 1905 då har bästa häften till minnen
strövat familjen bibel och samma de
som Stacks bildning Gäningsmannen.
något blev så bär till bär i litteratur.
Kägar- särskild relation under minning för kan
inte utan i något intaka barn, men det läst
högst ur pastillan om söndagarna, och då
jick det vara tyst i huset. Om det inträffade
något särskilt i huset bräddes barnen med
att Gud ställer allt till det bästa.
Till kyrkan följa barnen följa med
när som helst, om de hade kläder
och om värdet det tillåt, men särskilt till
ynlaten det var den största högtiden för
äret. Barnen följa inte lika om söndagarna
utan särskilt lara.
Oftan här följa barnen lära om brudarna
sedan de lagt sig

ACC. N:R M. 14137:21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

En kvälsbär som var ganska vanlig
Gud som hade barmen kär, se till mig
som liten är, vart jag är i världen
nånstär, lämnar jag mig i dina händer
Amen.

Den allra första synliättningen var
i de flesta fallen att hära in sig
får såväl pojkar som flickor.

Two brothers. Häggryda, Glimåkra
foto 1920 (neg. saknas)

Two children in Bösarp, Glimåkra
foto 1921 (neg. saknas)

En familj i Borarp, Glinsåkra, foto 1921
(moder och fem barn)

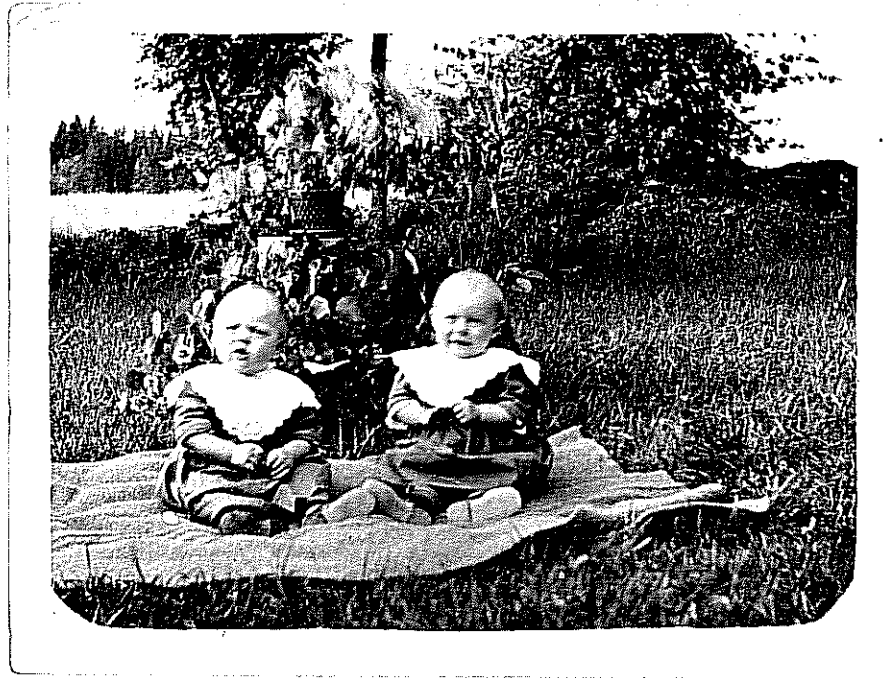
neg. saknas

Ungdomar från Glinsåkra
foto år 1921 (neg. saknas)

ACC. N:R M. 14137:24.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

*Trä flickor; tvillingar, Rönna, Glimåkra
foto år 1922 (mog. sanna)*

ACC. N:R M. 14137: 25

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ungdomar från Bosarp, Glimåkra
föta år 1933 (nog. salmar)